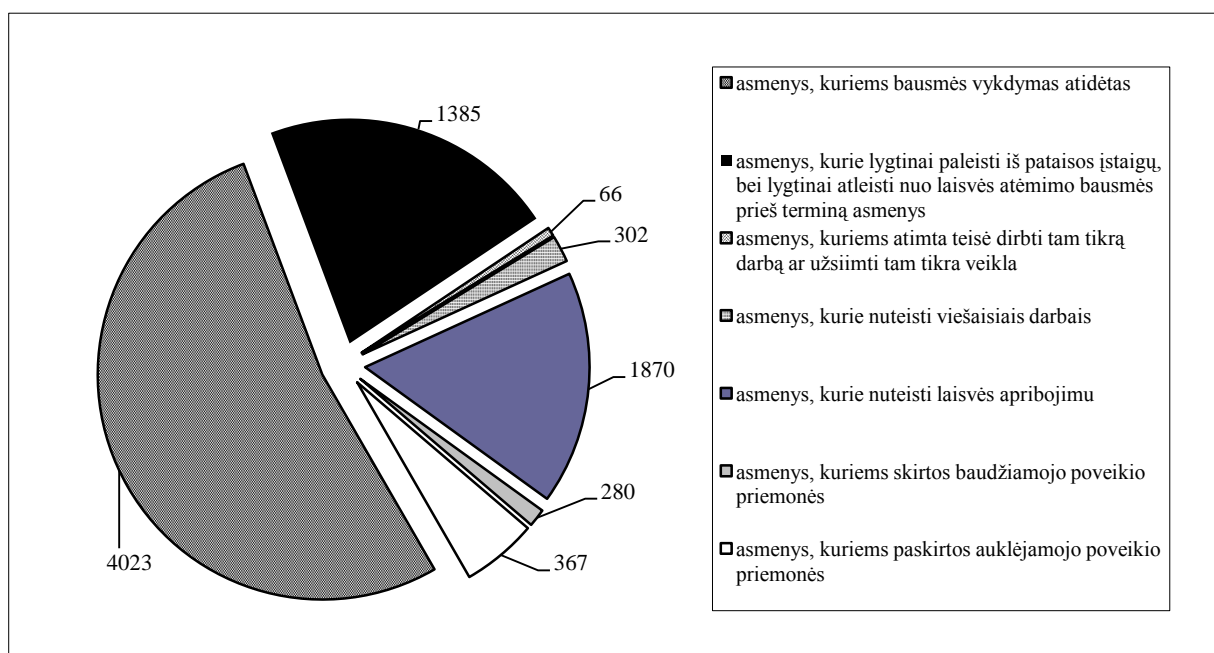

PROBACIJOS TARNYBŲ (PATAISOS INSPEKCIJŲ) VEIKLOS 2010 METŲ REZULTATAI

Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) pavaldžiose regionų pataisos inspekcijose ir jas sudarančiose teritorinėse pataisos inspekcijose (probacijos tarnybose) (toliau – PI arba Probacijos tarnybos) yra patvirtinta 251 pareigybė, o 2011-01-01 buvo sukomplektuotos 242 pareigybės. 2011 m. sausio 1 d. PI įskaitoje buvo 8293 prižiūrimi asmenys (iš jų – 654 nepilnamečiai) (žr. diagramą Nr. 1).

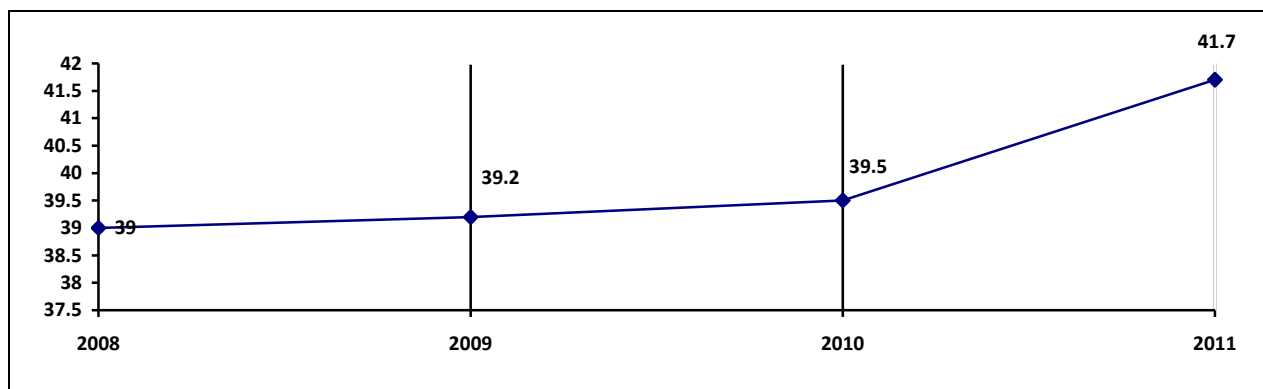
Diagrama Nr. 1. PI įskaitoje esantys asmenys

Kaip matyti iš diagramos Nr. 1, didžiausią dalį PI įskaitoje esančių asmenų sudaro asmenys, kuriems bausmės vykdymas atidėtas – 48,5 proc., nuteistieji laisvės apribojimo bausme – 22,5 proc., lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų bei lygtinai atleisti nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą – 16,7 proc. Nuteistieji viešaisiais darbais sudaro 3,6 proc., asmenys, kuriems paskirtos auklėjamojo poveikio priemonės – 4,4 proc., asmenys, kuriems atimta teisė dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla bei asmenys, kuriems paskirtos baudžiamojo poveikio priemonės – atitinkamai po 0,8 proc. ir 3,4 proc. PI pareigūnams daugiausia teko prižiūrėti asmenų iki 30 m. amžiaus, kas sudarė 58,7 proc. iš visų 2011 m. sausio 1 d. įskaitoje buvusių asmenų. Nuo 30 m. iki 55 m. buvo 3081 asmuo, kas sudarė 37,1 proc., mažiausiai PI įskaitoje buvo asmenų, kurie vyresni kaip 55 m. amžiaus – 4,2 proc. Atsižvelgiant į nuteistųjų išsilavinimą, PI įskaitoje 2011 m. sausio 1 d. daugiausia buvo asmenų, turinčių vidurinį išsilavinimą – 36,6 proc., bei pagrindinį – 33,8 proc. Su aukštuoju neuniversitetiniu ar aukštesniojo išsilavinimu nuteistieji sudarė – 5,4 proc., o su aukštuoju universitetiniu – 3,1 proc. Pažymėtina, kad 20,7 proc. nuteistųjų neturi pagrindinio išsilavinimo, o 0,4 proc. – pradinio išsilavinimo.

Darbo krūvis Probacijos tarnybose po truputį auga (žr. diagramą Nr. 2). 2011-01-01 iš 49 teritorinių PI 38 (77,5 proc.) teritorinėse PI darbo krūvis (1 užimtai pareigybei) neviršija 50 nuteistųjų. Tačiau pažymėtina, kad išlieka aktuali problema dėl Probacijos tarnybos pareigūnų, kurie išeina į vaiko priežiūros atostogas, todėl realiai darbo krūvis kai kuriose PI yra didesnis (pavyzdžiui Vilniaus m. ir r. PI).

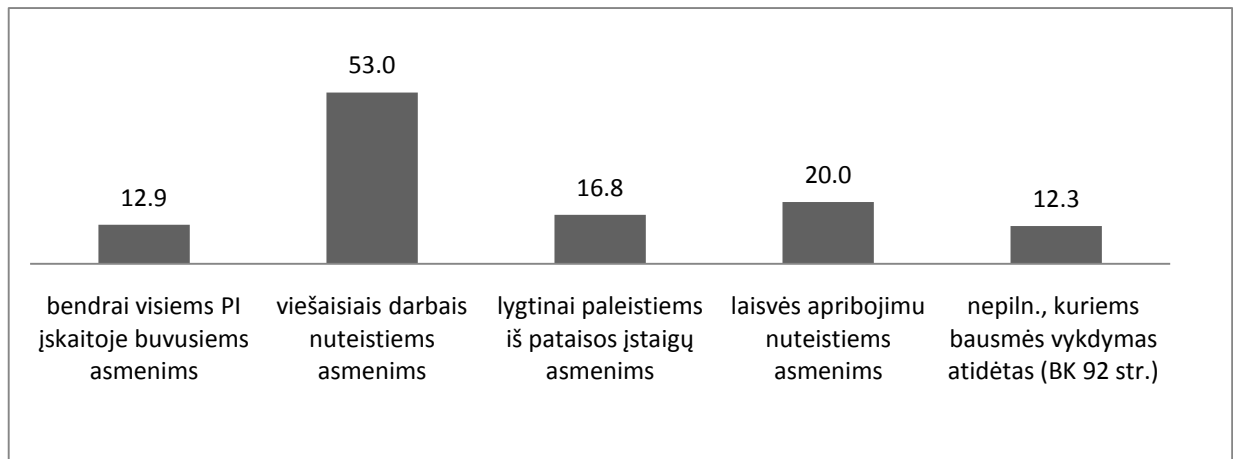
Diagrama Nr. 2. Pareigūnų darbo krūvis sausio 1 d.

Per 2010 m. Probacijos tarnybų įskaitoje buvusiems asmenims pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius, palyginus su 2009 m., sumažėjo 0,5 proc. – nuo 9,0 proc. iki 8,5 proc., nuo PI įskaitoje buvusių asmenų vidurkio (2010 m. sausio 1 d., balandžio 1 d., liepos 1 d., spalio 1 d., 2011 m. sausio 1 d.) (PI įskaitoje esantiems asmenims buvo pradėti 703 ikiteisminiai tyrimai). Naujų ikiteisminių tyrimų skaičiaus tarp PI įskaitoje esančių nuteistųjų mažėjimas rodo efektyvų Probacijos tarnybų darbą su nuteistaisiais, padedant jiems integruotis į visuomenę. Pažymėtina, kad Šiaulių regiono PI per 2010 m. Probacijos tarnybų įskaitoje buvusiems asmenims pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius sudarė 6,0 proc., nuo įskaitoje buvusių asmenų vidurkio, o tai 2,5 proc. mažiau nei Lietuvos vidurkis, tačiau Klaipėdos regiono PI per 2010 m. Probacijos tarnybų įskaitoje buvusiems asmenims pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius sudarė net 11,2 proc., nuo įskaitoje buvusių asmenų vidurkio, o tai 2,7 proc. daugiau nei Lietuvos vidurkis. Atkreiptinas dėmesys, kad nei vienam asmeniui, nuteistam teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimu, per 2010 m. nebuvo pradėtas ikiteisminis tyrimas už naujai padarytą nusikalstamą veiklą. Per 2010 m. už vagystes Probacijos tarnybų įskaitoje buvusiems asmenims, ikiteisminių tyrimų pradėta 52,2 proc., už nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus, susijusius su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis – 7,8 proc., ikiteisminiai tyrimai dėl nužudymo ar sunkaus sveikatos sutrikdymo sudarė 2,7 proc., o už kitus nusikaltimus ar baudžiamuosius nusižengimus ikiteisminiai tyrimai sudarė 37,3 proc.

Palyginus su 2009 m., per 2010 m. truputį padidėjo asmenų, kuriems teismo nuosprendžiai (nutartys) pakeičiami už vengimą atlikti bausmę, skaičius (žr. diagramą Nr. 3). Jei per 2009 m. teismo nuosprendžiai (nutartys) už vengimą atlikti bausmę buvo pakeisti 1021 asmeniui, kas sudarė 12,7 proc. nuo įskaitoje buvusių nuteistųjų vidurkio, tai per 2010 m. – 1062, kas sudaro 12,9 proc. nuo įskaitoje buvusių nuteistųjų vidurkio, t. y. 0,2 proc. daugiau. Pažymėtina, kad didžiausią dalį asmenų, kuriems teismo nuosprendis pakeičiamas už vengimą atlikti bausmę, pagal atskiras bausmių rūšis ir toliau sudaro asmenys nuteisti viešaisiais darbais, t. y. 53,0 proc. nuo visų per ataskaitinį laikotarpį buvusių šia bausme nuteistų asmenų, asmenys nuteisti laisvės apribojimu – 20,0 proc., asmenys, lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų – 16,8 proc., nepilnamečiai, kuriems bausmės vykdymas atidėtas (BK 92 str.) – 12,3 proc. Didelį viešųjų darbų bausmės keitimą kita bausme sąlygoja tai, kad neretai ši bausmė teismuose skiriama tokiems asmenims, dėl kurių iš anksto aišku (pavyzdžiui, turintiems priklausomybių), kad jie viešųjų darbų bausmės neatliks.

Diagrama Nr.3. Nuosprendis pakeistas už vengimą atlikti bausmę (proc.)

Per 2010 m. padidėjo Probacijos tarnybų įskaitoje esančių asmenų padaromų administracinių teisės pažeidimų skaičius. Per 2009 m. PI įskaitoje esantys asmenys padarė 2291 administracinę teisės pažeidimą (iš jų 1053 (46,0 proc.) kelių eismo taisyklių pažeidimai), o per 2010 m. – 2588 (iš jų 1095 (42,3 proc.) kelių eismo taisyklių pažeidimai).

Iš 1708 nuteistųjų, buvusių per 2010 m. Probacijos tarnybų įskaitoje ir turėjusių teismo paskirtą įpareigojimą atlyginti nusikaltimu padarytą turtinę žalą 6570743 Lt sumai, 943 nuteistieji šį teismo skirtą įpareigojimą per 2010 m. visiškai įvykdė, o atlyginta suma – 2143110 Lt, kas sudaro atitinkamai 55,2 proc. ir 32,6 proc. Palyginus su 2009 m., per 2010 m. padidėjo nuteistųjų, atlyginusių padarytą turtinę žalą – 2,7 proc., tačiau atlygintos žalos suma sumažėjo 2,4 proc. Panevėžio regiono PI per 2010 m. 62,6 proc. įskaitoje esančių asmenų visiškai įvykdė teismo skirtą įpareigojimą atlyginti nusikaltimu padarytą turtinę žalą, o atlygintos žalos suma sudaro 52,9 proc., o tai atitinkamai 7,4 proc. ir 20,3 proc. daugiau nei Lietuvos vidurkis. Klaipėdos regiono PI per 2010 m. 48,2 proc. įskaitoje esančių asmenų visiškai įvykdė teismo skirtą įpareigojimą atlyginti nusikaltimu padarytą turtinę žalą, o atlygintos žalos suma sudaro 24,1 proc., o tai atitinkamai 7,0 proc. ir 8,5 proc. mažiau nei Lietuvos vidurkis.

Iš 2011 m. sausio 1 d. Probacijos tarnybų įskaitoje buvusių 8293 nuteistųjų, dirbo 1856 asmenys, pensininkų ir invalidų buvo – 499, mokymo įstaigose mokėsi – 1469, darbo biržoje registravosi – 3112. Palyginus su 2010 m. sausio 1 d. duomenimis, kuomet nuolatinį pragyvenimo šaltinį (gavo atlyginimą, senatvės ar invalidumo pensijas) turėjo 25,3 proc. nuteistųjų, 2011 m. sausio 1 d. 2,2 proc. padidėjo nuolatinį pragyvenimo šaltinį turinčių asmenų skaičius, iki 27,5 proc. Palyginus su 2010 m. sausio 1 d. duomenimis, kuomet iš Probacijos tarnybų įskaitoje buvusių 8070 asmenų, dirbo 1633 asmenys (20,2 proc.), 2011 m. sausio 1 d. iš įskaitoje buvusių 8293 nuteistųjų dirbo 1856 asmenys (22,4 proc.), o tai 2,2 proc. daugiau. Palyginus dirbančius nuteistuosius pagal atskiras bausmių rūšis, daugiausia 2011 m. sausio 1 d. buvo dirbančių asmenų, kuriems atimtos teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla (42,4 proc.), asmenų, kuriems bausmės vykdymas atidėtas (BK 75 str., 26,6 proc.), asmenų lygtinai atleistų nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą ir lygtinai paleistų iš pataisos įstaigų (26,7 proc.), asmenų, nuteistų laisvės apribojimo bausme (21,9 proc.), mažiausia – viešaisiais darbais nuteistų asmenų (10,3 proc.). Iš 2011 m. sausio 1 d. PI įskaitoje buvusių 1385 lygtinai paleistų iš pataisos įstaigos bei lygtinai atleistų nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą asmenų – 370 (26,7 proc.) dirbo, 63 (4,5 proc.) mokėsi, 872 (63,0 proc.) buvo registruoti teritorinėse darbo biržose, 37 (2,7 proc.) turintys negalę, 33 (2,4 proc.) pensininkai. Palyginus su 2010 m. duomenimis, kai dirbo 25,4 proc. lygtinai paleistų iš pataisos įstaigų bei lygtinai atleistų nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą asmenų, 2010 m. sausio 1 d. dirbančių lygtinai paleistųjų iš pataisos įstaigų bei lygtinai atleistųjų nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą skaičius padidėjo 3,7 proc. – iki 26,7 proc. Galima teigti, kad nuteistųjų užimtumo didėjimui įtakos turėjo Kalėjimų departamento vykdomas projektas „Pataisos inspekcijų darbo

kokybės tobulinimas, organizuojant nuteistųjų, kuriems laisvės atėmimo bausmės vykdymas atidėtas, ir grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų reintegraciją į darbo rinką“ Nr. VP1-1.3-SADM-02-K-01-087, kurio partneriais yra visos regionų pataisos inspekcijos, finansuojamas Europos socialinio fondo lėšomis, kuris 2010-12-06 Švietimo mainų paramos fondo organizuotame renginyje tapo laureatu nominacijoje „Už sėkmingai įgyvendintas profesinio orientavimo paslaugas 2009 – 2010 m. socialinės atskirties grupėms“. Lietuvos darbo biržos duomenimis registruoti bedarbiai 2011 m. sausio 1 d. sudarė 14,4 proc. visų darbingų šalies gyventojų. (2010 m. sausio 1 d. šalyje registruoti bedarbiai sudarė 12,5 proc. visų darbingo amžiaus šalies gyventojų, t. y. per metus registruotų bedarbių padidėjo 1,9 proc.).

Dauguma Probacijos tarnybų, siekdamos efektyviau vykdyti teismų nuosprendžius ir nutartis, organizavo pasitarimus su teismų, prokuratūrų ir policijos bei kitų institucijų atstovais, vykdė įvairias prevencines priemones kartu su policijos pareigūnais, Vaikų teisių apsaugos tarnybų darbuotojais. Pažymėtinas Pakruojo r. PI organizuotas susitikimas su Pakruojo rajono antstole, siekiant išsiaiškinti dėl kokių priežasčių, dviem nuteistiesiems, kuriems nesibaigęs teismo skirtas terminas atlyginti nusikalstama veika padarytą turtinę žalą, iš jų žalą pradėjo išieškoti antstolė. Po įvykusio susitikimo problema buvo išspręsta ir išieškojimas sustabdytas. Probacijos tarnybos aktyviai bendrauja ir su kitais socialiniais partneriais, ypač savivaldybėmis. Pasvalio rajono savivaldybės Socialinės paramos teikimo komisijos posėdžiuose dalyvauja Pasvalio r. PI vyresnioji inspektorė. Biržų r. PI inspektorė yra Biržų r. savivaldybės Vienkartinių pašalpų komisijos narė (per 2010 m. pašalpos buvo paskirtos įskaitoje esantiems 16 lygtinai paleistųjų ir vienai nepilnametei). Biržų r. PI pareigūnų dėka vienam lygtinai paleistajam iš pataisos įstaigos nuteistajam buvo suteiktas socialinis būstas, o 2010 m. liepos mėn. jis ir įdarbintas pas ūkininką, o kitam jaunuoliui padėjo susitvarkyti asmens dokumentus, reikalingus pašalpai gauti, rasti naują laikiną gyvenamąją vietą bei darbą, ir dabar yra įrašytas eilę socialiniam būstui gauti. Pasvalio r. PI bendradarbiaujant su Pasvalio r. savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyriumi, pasirūpino, kad daugumai PI įskaitoje esančių nuteistųjų, kurie registruoti darbo biržoje ir negauna bedarbio pašalpos, būtų mokama 315,00 Lt socialinė pašalpa, o gaudami nuteistieji šią socialinę pašalpą dar ir atlieka visuomenei naudingus darbus. Jurbarko r. PI vyresnysis inspektorius dalyvauja Jurbarko r. savivaldybės administracijos prevencinio darbo koordinavimo grupės veikloje sprendžiant vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros klausimus bei dalyvauja savivaldybės Vaiko teisių apsaugos tarybos posėdžiuose. Kėdainių r. PI pareigūnai dalyvauja Kėdainių Jaunimo mokyklos Prevencinio darbo grupės posėdžiuose. Vilniaus m. ir r. PI 2010-11-30 organizavo pasitarimą su 5 nevyriausybinių atstovais bendradarbiavimo nuteistųjų integracijos į visuomenę klausimais. Probacijos tarnybos, sprendamos įskaitoje esančių nuteistųjų užimtumo problemas, ieškojo naujų kontaktų su galimais darbdaviais, aktyviai sprendė nuteistųjų socialines problemas. Utenos r. PI pareigūnai 2010-01-28 organizavo susitikimą su Utenos rajono savivaldybės administracijos Socialinės rūpybos skyriaus specialistais, po kurio įskaitoje esantiems dviem lygtinai paleistiesiems iš pataisos įstaigos nuteistiesiems skirti maisto talonai, vienam pradėta mokėti socialinė pašalpa. Molėtų r. PI pareigūnės 5 nuteistiesiems suteikė asmeninę paramą drabužiais ir asmens higienos priemonėmis. Marijampolės m. PI tarpininkavo dėl dviejų nuteistųjų, kuriems buvo skirtas socialinis būstas ir verslo liudijimas. Ukmergės r. PI padėjo trims lygtinai paleistiesiems iš pataisos įstaigų asmenims, neturintiems asmens dokumentų, juos įsigyti. Plungės r. PI tarpininkavo, kad būtų vienam lygtinai paleistajam iš pataisos įstaigos asmeniui skirti viešieji darbai. Joniškio r. PI pareigūnų iniciatyva vienas lygtinai paleistasis iš pataisos įstaigos asmuo pagal profesinio mokymo programą pradėjo mokytis Joniškio žemės ūkio mokykloje, mokant jam 550,00 Lt stipendiją. Tarpininkaujant Tauragės r. PI pareigūnams, 12 įskaitoje esantiems nuteistiesiems padėti susitvarkyti reikiami dokumentai socialinėms pašalpoms gauti, vienam nuteistajam padėta įsidarbinti į UAB „Modest“. Šilalės r. PI vienam nuteistajam padėjo įsidarbinti į UAB „Uosis“. Trakų r. PI tarpininkaujant vienam lygtinai paleistajam iš pataisos įstaigos nuteistajam, kurio sunki materialinė padėtis, Lentvario seniūnija suteikė socialinę paramą malkomis, o Lentvario Caritas skyrė socialinę paramą maisto produktais. Visagino m. PI kartu su Visagino darbo birža organizavo nuteistiesiems konsultacijas įdarbinimo klausimais, po kurių du asmenys buvo įrašyti į eilę dirbti

savivaldybės finansuojamus viešuosius darbus, du nuteistieji įdarbinti. Tarpininkaujant Skuodo r. PI 5 asmenys pradėjo dirbti laikinuosius viešuosius darbus. Vilkaviškio r. PI organizuodama darbo mugės įdarbino 2 nuteistuosius. Šiaulių m. ir r. PI dėka vienas įskaitoje esantis asmuo įdarbintas į II „Napoleonas“. Raseinių r. PI 2010-09-06 organizavo susitikimą su Lietuvos Respublikos Seimo nario padėjėjais, kuriame dalyvavo 6 PI įskaitoje esantys asmenys. Susitikimo metu vienam lygtinai paleistam iš pataisos įstaigos nuteistajam, kuris neturi kur gyventi, buvo surasta gyvenamoji vieta senelių globos namuose, ir vienai lygtinai paleistai iš pataisos įstaigos nuteistajai, kurios bloga sveikata, suteikta septynių dienų reabilitacija Raseinių ligoninėje. Taip pat Raseinių r. PI bendradarbiaujant su Raseinių ligoninės slaugos skyriumi, vienam nuteistajam, kurio sunki materialinė padėtis, parūpinta žieminių rūbų ir avalynės. Pakruojo r. PI dėka 4 asmenys pradėjo dirbti viešuosius darbus, vienas asmuo pradėjo mokytis medkirčio profesijos, 2 asmenims paskirta socialinė pašalpa, vienas asmuo gavo vienkartinę piniginę paramą. Tokie Probacijos tarnybų pareigūnų veiksmai ženkliai prisideda prie sėkmingos nuteistųjų integracijos ir yra skatintini.

Probacijos tarnybų pareigūnai, siekdami integruoti įskaitoje esančius asmenis į visavertį visuomenės gyvenimą, organizuoja įvairius kultūrinius ir sportinius renginius. Daugelis jų organizavo įvairius renginius Laisvės gynėjų dienai, Tarptautinei Moters dienai, Lietuvos valstybės atkūrimo dienai, Šv. Velykoms, Motinos dienai bei Tėvo dienai, Tarptautinei Vaikų gynimo dienai, Lietuvos valstybės dienai, Žalgirio mūšio 600-osioms metinėms, Konstitucijos dienai, Šv. Kalėdoms paminėti, bei kitomis progomis. Daugelis miestų ir rajonų PI pareigūnų kartu su įskaitoje esančiais nuteistaisiais šių metų pavasarį dalyvavo visuotinėje švarinimo akcijoje „Darom 2010“. Rokiškio r. PI 2010-03-04 organizavo PI įskaitoje nuteistųjų rankdarbių parodą (darbus pateikė net 11 įskaitoje esančių asmenų), kurie vėliau buvo perduoti Rokiškio rajono neįgaliųjų draugijai. Šiaulių m. ir r. PI 2010-03-23 kartu su Rėkyvos bendruomene įskaitoje esantiems nuteistiesiems ir jų šeimos nariams organizavo popietę „Šventų Velykų belaukiant“. Skuodo r. PI 2010-05-28 organizavo draugiškas 3X3 krepšinio rungtynes tarp PI įskaitoje esančių nuteistųjų ir Skuodo r. policijos komisariato pareigūnų. 2010-05-27 ir 2010-10-27 Mažeikių r. PI organizavo tradicinius krepšinio turnyrus, kuriuose dalyvavo ir Telšių r. PI, Telšių apskrities VPK komandos bei kitos komandos iš Mažeikių rajono. Klaipėdos regiono PI teritorinės pataisos inspekcijos, siekiant skatinti įskaitoje esančių asmenų pagarbą pareigūnams ir įstatymams, Angelų sargų – Policijos dienos proga organizavo piešinių konkursus „Pareigūnai ne tik gaudo, bet ir saugo“, o surinktus piešinius padovanojo teritorinėms policijos įstaigoms. Taip pat Klaipėdos regiono PI teritorinės pataisos inspekcijos organizavo ir nuteistųjų fotografijų parodas „Sustabdytos vasaros akimirkos“. Rokiškio r. PI pasitinkant tarptautinę Jaunimo dieną 2010-08-06 organizavo įskaitoje esančių iki 26 metų asmenų sportines varžybas su kaimo bendruomenės „Pakriauna“ jaunimu. Visos Klaipėdos regiono PI 2010 m. spalio mėn. organizavo rudenines talkas, kuriose dalyvavo įskaitoje esantys nuteistieji. Klaipėdos m. PI siekdama ugdyti nuteistųjų kūrybiškumą ir saviraišką, gerinti jų santykius su artimaisiais, 2010 m. gruodžio 6 – 23 d. organizavo švietėjiško-diskusinio pobūdžio užsiėmimus, kurių metu nuteistieji patys darė sveikinimo atvirukus, rašė sveikinimus ir atsiprašymus ir išsiuntė juos savo artimiesiems. Tauragės r. PI pareigūnės Šv. Kalėdų išvakarėse aplankė 8 įskaitoje esančių, lygtinai paleistų iš pataisos įstaigų nuteistųjų, ir gerai besielgiančių, šeimas ir įteikė jiems dovanas (cukrus, kava, arbata, aliejus ir pan.), kurias skyrė Tauragės rajono savivaldybės meras.

Viena iš prioritetinių Probacijos tarnybų veiklos krypčių – darbas su įskaitoje esančiais nepilnamečiais. Daug dėmesio skiriama ne tik nepilnamečių elgesio kontrolei, jiems teismo skirtų įpareigojimų ar nustatytų draudimų kontrolei, bet ir jų integracijai į visuomenės gyvenimą, jų elgesio pokyčiams bei užimtumui skatinti. Klaipėdos m. PI 2010-02-19 organizavo įskaitoje esantiems nepilnamečiams diktanto rašymo konkursą, skirtą Tarptautinei gimtosios kalbos dienai paminėti, taip pat siekdama skatinti nepilnamečių ir jaunimo iki 21 m. užimtumą, 2010 m. kiekvieną I-o ketvirčio trečiadienį organizavo jiems biljardo (pulo) ir stalo teniso varžybas, o kiekvieną II-o ir III-io ketvirčių trečiadienį – rengė krepšinio ir futbolo treniruotes. Marijampolės m. PI 2010-03-23 įskaitoje esantiems ir gerai besielgiantiems nepilnamečiams organizavo kino teatre „Spindulys“ kino filmo peržiūrą. Rokiškio r. PI 2010-01-12 organizavo nepilnamečiams išvyką į Rokiškio krašto muziejų, o 2010-02-10 organizavo išvyką į Obelių krašto muziejų. Akmenės r. PI

2010-03-18 kartu su Akmenės r. policijos komisariatu organizavo įskaitoje esantiems nepilnamečiams viktoriną „Lietuva XX amžiuje“, kurioje dalyvavo ir jaunieji policijos rėmėjai, o viktorinos dalyviai buvo apdovanoti Inspekcijos ir policijos įstaigos įsteigtais prizais. Raseinių r. PI su Raseinių r. sporto mokyklos direktoriumi sudarė sąlygas įskaitoje esantiems asmenims nemokamai naudotis sporto salės paslaugomis, žaisti krepšinį, kilnoti svarmenis. Panevėžio m. ir r. PI įskaitoje esantiems nepilnamečiams kino filmo „Herkus Mantas“ peržiūrą. Alytaus m. ir r. PI 2010-05-18 įskaitoje esantiems nepilnamečiams organizavo išvyką į Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato muziejų, kur jie buvo supažindinti su policijos veikla. Daugelis PI pareigūnų nepilnamečiams organizavo diskusijas tema „Bendravimas be patyčių“. Kelmės r. PI pareigūnai įskaitoje esantiems nepilnamečiams 2010-06-02 suorganizavo žygį baidarėmis. Raseinių r. PI 2010-06-28 įskaitoje esantiems nepilnamečiams organizavo stalo teniso varžybas, taip pat šios PI iniciatyva, bendradarbiaujant su UAB „Norvelita“, keturiems PI įskaitoje esantiems nepilnamečiams, kurių šeimų sunki materialinė padėtis, įmonė skyrė po 100,00 Lt mokyklinėms prekėms įsigyti. Šiaulių regiono PI 2010 m. gegužės mėn. įskaitoje esantiems nepilnamečiams ir asmenims iki 21 m. organizavo viktoriją „Pažink Lietuvą“, kurią laimėjo Šiaulių m. ir r. PI komanda. Šiaulių m. ir r. PI 2010-03-18 ir 2010-11-30 tarnybinėse patalpose organizavo susitikimus su įskaitoje esančių nepilnamečių tėvais (globėjais), kurių metu buvo aptartos problemos auklėjant ir ugdant savo vaikus. Šiaulių m. ir r. PI 2010-02-27 įskaitoje esantiems nepilnamečiams organizavo išvyką į Šiaulių areną krepšinio BBL čempionato varžybas, o 2010-10-22 organizavo išvyką į Šiaulių areną stebėti LKL varžybų. Telšių r. PI 2010-06-17 organizavo įskaitoje esančių nepilnamečių ir VšĮ „Telšių jaunimo centro“ atstovų biliardo varžybas. Vilniaus m. ir r. PI 2010-05-31 nepilnamečiams organizavo išvyką į Vytauto Didžiojo karo muziejų, o 2010-06-22 surengė krepšinio varžybas Veliučionių vaikų socializacijos centre, kuriose žaidė šio centro ir PI įskaitoje esantys nepilnamečiai. Radviliškio r. PI 2010-08-25 įskaitoje esantiems nepilnamečiams bei asmenims iki 21 m., organizavo ekskursiją į Daugyvenės kultūros istorijos muziejų. Mažeikių r. PI, kartu su Mažeikių r. policijos komisariatu, 2010-08-11 organizavo įskaitoje esantiems nepilnamečiams šaudymo tiriniais ginklais varžybas. Visagino m. PI, kartu su Visagino „Draugystės“ vidurinės mokykla 2010-09-21 organizavo profesinio orientavimo renginį įskaitoje esantiems nepilnamečiams ir jaunuoliams, po kurio vienas jaunuolis pradėjo tęsti mokslą vidurinėje mokykloje. Siekiant, kad nuteistieji kuo geriau pasiruoštų naujesiems mokslo metams, Kėdainių r. PI pareigūnai iš savo asmeninių lėšų 20 įskaitoje esančių asmenų išdalino simbolines dovanėles (pieštukas, tušinukas, užrašų knygelė). Pakruojo r. PI dėka 5 įskaitoje esantys nepilnamečiai gavo socialinę paramą mokyklinių prekių įsigijimui, 4 iš jų sutvarkyti dokumentai dėl nemokamo maitinimo. Daugelis pataisos inspekcijų, artėjant naujiems mokslo metams, kartu su policijos įstaigų pareigūnais, organizavo renginius „Būk saugus kelyje“, kurių metu nepilnamečiai buvo supažindinti su situacija Lietuvos ir rajono keliuose, su priemonėmis, užtikrinančiomis jų bei aplinkinių saugumą kelyje. Radviliškio r. PI 2010-11-02 tarnybinėse patalpose organizuotas susitikimas su Radviliškio Vaižganto gimnazijos moksleiviais, kurio metu jie buvo supažindinti su Probacijos tarnybos veikla ir galėjo pabendrauti su lygtinai paleistu iš pataisos įstaigos nuteistuoju. Šakių r. PI padėjo įskaitoje esančiam neįgaliam nepilnamečiui spręsti įvairias socialines problemas, padėjo susitvarkyti dokumentus, išsprendė klausimą dėl jo vežiojimo į Kauno medicinos universitetines klinikas.

Apie Probacijos tarnybų veiklą pareigūnai žiniasklaidos priemonių pagalba informavo savivaldybių gyventojus. 2010-01-08 ir 2010-03-05 Jurbarko r. PI Jurbarko laikraštyje „Mūsų laikas“ informavo visuomenę apie nuteistųjų integraciją į darbo rinką, jų elgesio kontrolę, 2010-01-29 per kabelinę televiziją visuomenė buvo supažindinta su Inspekcijos vykdoma veikla. Jonavos r. PI 2010-02-22 per vietinę Jonavos r. televiziją AVVA informavo visuomenę apie vykdomą PI veiklą. Anykščių r. PI 2010-03-31 ir 2010-06-04 rajoniniame laikraštyje „Šilelis“ informavo visuomenę apie PI veiklą. Apie Joniškio r. PI 2010-03-04, 2010-03-09, 2010-12-16 rašė dienraštis „Šiaulių kraštas“, o 2010-11-27 laikraštis „Sidabrė“. Dienraštis „Šiaulių kraštas“ 2010-03-06 taip pat rašė ir apie Radviliškio r. PI organizuotą renginį įskaitoje esantiems nepilnamečiams. Jurbarko rajono laikraštyje „Mūsų laikas“ 2010-03-05 buvo paskelbtas straipsnis apie Jurbarko r. PI vykdomą

veiklą. Mažeikių rajono laikraščio „Būdas žemaičių“ 2010-06-04 ir 2010-10-29 numeriuose buvo paskelbti straipsniai apie Mažeikių r. PI organizuotus tradicinius krepšinio turnyrus. Anykščių r. PI 2010-03-31 ir 2010-06-04 per laikraštį „Šilelis“ informavo rajono gyventojus apie PI vykdomą veiklą. Apie Telšių r. PI veiklą 2010-04-17 aprašė Telšių laikraštis „Kalvotoji Žemaitija“, o 2010-04-27 laikraštis „Telšių Žinios“. Laikraštyje „Radviliškio naujienos“ 2010-06-18 ir 2010-11-12 paskelbti straipsniai apie Radviliškio r. PI veiklą. Apie Zarasų r. PI vykdytą priemonę „Mes prieš smurtą“ 2010-12-07 rašė Zarasų r. laikraštis „Zarasų kraštas“. Per Kėdainių rajono laikraštį „Rinkos aikštė“ 2010-08-05 rajono gyventojai informuoti apie Kėdainių r. PI veiklą, kontroliuojant viešųjų darbų bausmę, apie nemokamus darbus. Klaipėdos rajono laikraštyje „Banga“ 2010-06-05 ir 2010-12-22 išspausdinti straipsniai apie Probacijos tarnybą ir jos įskaitoje esančius nuteistuosius.

Per 2010 m. Probacijos tarnybose buvo vykdomos mąstymo ir elgesio korekcijos programos „Tik tu ir aš“ ir „Equip“. Iš viso programose „Tik tu ir aš“ ir „Equip“ (lentelė Nr. 1) per 2010 m. dalyvavo 246 nuteistieji, o 143 jas jau baigė. Šiuo metu programą „Tik tu ir aš“ (skirta tik suaugusiems) vykdo 13 Probacijos tarnybų pareigūnų, baigusiu specialius mokymus. Programa vykdoma 12 individualių užsiėmimų su nuteistaisiais metu. Pažymėtina, kad programos „Tik tu ir aš“ vykdymas reikalauja daug žmogiškųjų ir laiko resursų, o dėl nedidelio pareigybių skaičiaus Probacijos tarnybose jos vykdymas yra gana ribotas. Per 2010 m. 75 nuteistieji, esantys PI įskaitoje dalyvavo programoje „Tik tu ir aš“, o 34 (45,3 proc.) nuteistieji pilnai baigė šią programą. Iš visų nuteistųjų, dalyvavusių programoje „Tik tu ir aš“, net 28 nuteistieji (37,3 proc.) buvo nuo 21 iki 30 metų amžiaus, tuo tarpu baigusiu šią programą daugiausia asmenų, kurių amžius 21 – 30 metų (11 nuteistųjų, 32,3 proc.) ir 31 – 40 metų (11 nuteistųjų, 32,3 proc.). Programoje „Tik tu ir aš“ dalyvavo 2 moterys, o baigė šią programą 1 moteris. „Equip“ yra kognityvinė bihevioristinė programa, skirta mokyti jaunuolius mąstyti ir elgtis atsakingai. Jos tikslas yra motyvuoti ir įgalinti paauglius teikti pagalbą vienas kitam. Ji taikoma nepilnamečiams ir jaunimui, esantiems pataisos įstaigose ir pataisos inspekcijų įskaitoje. Šią programą vykdo 15 specialius mokymus baigusiu Probacijos tarnybų (11) ir pataisos įstaigų pareigūnų (4). Per 2010 metų 171 nuteistasis, esantis Probacijos tarnybų įskaitoje dalyvavo programoje „Equip“, o 109 (63,7 proc.) nuteistieji pilnai baigė šią programą. Tik dviem nuteistiesiems, baigusiems programas „Tik tu ir aš“ ir „Equip“ pradėti ikiteisminiai tyrimai, kurie pasiekė teismą. Siekiant efektyvaus bei tinkamo programų „Tik tu ir aš“ ir „Equip“ vykdymo, 2010 m. kartą per ketvirtį buvo organizuojami susitikimai-aptarimai su programų vadovais. Šių susitikimų metu aptariami praktiniai programų vykdymo klausimai, peržiūrimi vykdomų programų užsiėmimų video įrašai, dalinamasi teigiama patirtimi bei analizuojamos problemos ir siekiama optimalių problemų sprendimo būdų.

Lentelė Nr. 1. Nuteistųjų dalyvavimas programose „Tik tu ir aš“ ir „Equip“

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Nuteistieji, dalyvavę programoje	Nuteistieji, baigę programą	Nuteistiesiems pradėti ikiteisminiai tyrimai, kurie pasiekė teismą
1	Tik tu ir aš (iš viso)	75	34	-
	1.1 Ikimodulinis įvertinimas	37	4	1
	1.2 Nusikalstamo elgesio modulis	25	19	-
	1.3 Psichoaktyvių medžiagų vartojimo modulis	7	5	-
	1.4 Smurto modulis	6	6	-
2	Equip	171	109	1
3	IŠ VISO	246	143	2

Per 2010 m. Probacijos tarnybose buvo vykdomos ir Lygtinai paleistų iš pataisos įstaigų bei lygtinai atleistų nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą asmenų socialinės integracijos programa (toliau – socialinės integracijos programa), Asmenų padariusių nusikalstamas veikas panaudojant smurtą, Asmenų, padariusių nusikalstamas veikas nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams socialinės reabilitacijos programos (toliau – socialinės reabilitacijos programos). Per 2010 m. bent viename socialinės integracijos ar socialinės reabilitacijos programos užsiėmimo dalyvavo 2004 Probacijos tarnybų įskaitoje buvę asmenys, o 1262 asmenys dalyvavo visuose vienos iš programų užsiėmimuose (lentelė Nr. 2). Taigi, iš visų lankančių vieną ar kitą socialinės integracijos ar socialinės reabilitacijos programą, 62,9 proc. išklaušė visą vienos ar kitos programos kursą. Iš 1262 asmenų, dalyvavusių visuose vienos iš programų užsiėmimuose – 257 asmenų (20,4 proc.) dirbo arba mokėsi. Tik dėl 44 (3,5 proc.) asmenų, dalyvavusių visuose vienos socialinės integracijos ar socialinės reabilitacijos programos užsiėmimuose, buvo pradėti ikiteisminiai tyrimai, įtariant, kad jie padarė naujas nusikalstamas veikas. Pažymėtina, kad per 2010 m. Probacijos tarnybų įskaitoje esantiems nuteistiesiems buvo pradėti 703 ikiteisminiai tyrimai, įtarus padarius nusikalstamas veikas, o tai yra 8,5 proc. nuo įskaitoje buvusių asmenų vidurkio. 89 (7,0 proc.) asmenys, dalyvavę visuose vienos programos užsiėmimuose, buvo nubausti administracine tvarka. Palyginus su bendru per 2010 m. Probacijos tarnybų įskaitoje buvusių asmenų vidurkiu (8236), 2588 (31,4 proc.) asmenų nubausti administracine tvarka. Galima teigti, kad asmenys, dalyvavę Probacijos tarnybose vykdomose programose, rečiau daro nusikalstamas veikas bei administracinius teisės pažeidimus, nei jose nedalyvavę. Dėl 57 (4,5 proc.) asmenų, dalyvavusių visuose vienos programos užsiėmimuose, buvo pateikti teismams teikimai dėl teismo jiems paskirtų pareigų, įpareigojimų ar draudimų nevykdymo (nesilaikymo). Iš viso per 2010 m. dėl 1944 asmenų pateikti teismams teikimai dėl teismo jiems paskirtų pareigų, įpareigojimų ar draudimų nevykdymo (nesilaikymo), o tai 23,6 proc. nuo įskaitoje buvusių asmenų vidurkio. Pažymėtina, kad dėl asmenų, dalyvavusių PI vykdomose programose, žymiai rečiau pateikiami teismams teikimai dėl teismo jiems paskirtų pareigų, įpareigojimų ar draudimų nevykdymo (nesilaikymo), nei dėl asmenų, kurie programose nedalyvavo.

Lentelė Nr. 2. Socialinės integracijos ir socialinės reabilitacijos programų vykdymas

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Lankėsi bent viename užsiėmime	Dalyvavo visuose programų užsiėmimuose	Dirba ir mokosi	Pradėti ikiteisminiai tyrimai, įtariant, kad padarė naujas nusikalstamas veikas	Bausta administracine tvarka	Pateikta teikimų teismams dėl pareigų, įpareigojimų ar draudimų nevykdymo
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Lygtinai paleistų iš pataisos įstaigų bei lygtinai atleistų nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą asmenų socialinės integracijos programa	1281	850	128	31	53	34
2	Asmenų, padariusių nusikalstamas veikas panaudojant smurtą, socialinės reabilitacijos programa	361	211	67	4	20	12

3	Asmenų, padariusių nusikalstamas veikas nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, socialinės reabilitacijos programa	362	201	62	9	16	11
4	IŠ VISO	2004	1262	257	44	89	57

Lentelė Nr. 3. Socialinės integracijos ir socialinės reabilitacijos programų vykdymas regionų PI

Eil. Nr.	Regiono PI pavadinimas	Lankėsi bent viename užsiėmime	Dalyvavo visuose programos užsiėmimuose	Dirba arba mokosi	Pradėti ikiteisminiai tyrimai, įtariant, kad padarė naujas nusikalstamas veikas	Bausta administracine tvarka	Pateikta teismams pareigų, įpareigojimų ar draudimų nevykdymo
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Vilniaus reg. PI	496	229	37	8	16	14
2	Kauno reg. PI	452	344	57	8	17	13
3	Klaipėdos reg. PI	400	273	77	12	33	22
4	Šiaulių reg. PI	228	160	51	2	2	–
5	Panevėžio reg. PI	428	256	35	14	21	8
6	IŠ VISO	2004	1262	257	44	89	57

Išanalizavus regionų PI pateiktus duomenis Kalėjų departamentui apie nuteistųjų dalyvavimą Probacijos tarnybose vykdomose socialinės integracijos ar socialinės reabilitacijos programų užsiėmimuose (lentelė Nr. 3), nustatyta, daugiausia nuteistųjų – 273, esančių Klaipėdos regiono PI įskaitoje, dalyvavo visuose vienos socialinės integracijos ar socialinės reabilitacijos programos užsiėmimuose, kas sudaro 23,3 proc. nuo šio regiono įskaitoje buvusio nuteistųjų vidurkio. Mažiausiai nuteistųjų, dalyvavusių visuose vienos programos užsiėmimuose, buvo Vilniaus regiono PI – 229 nuteistieji, kas sudaro 9,6 proc. nuo šio regiono įskaitoje buvusių nuteistųjų vidurkio.

Kalėjų departamento Pataisos inspekcijų ir probacijos skyrius per 2010 m. įgyvendino atitinkamas priemones, siekdamas užtikrinti tinkamą teismų nuosprendžių ir nutarčių dėl bausmių, nesusijusių su laisvės atėmimu vykdymo kontrolę. Per 2010 m. patikrinta Kauno regiono Kėdainių r., Prienų r. ir Marijampolės m., Klaipėdos regiono Palangos m. ir Skuodo r., Panevėžio regiono Utenos r., Kupiškio r. ir Panevėžio m. ir r., Šiaulių regiono Telšių r. ir Šiaulių m. ir r., Vilniaus regiono Lazdijų r. ir Vilniaus m. ir r. pataisos inspekcijų tarnybinė veikla ir joms suteikta metodinė ir praktinė veikla. Kalėjų departamente 2010-02-18, 2010-11-03 ir 2010-12-14 organizuoti Tarpinstitucinės koordinacinės probacijos tarybos prie Kalėjų departamento direktoriaus posėdžiai. 2010-02-25 Kalėjų departamente organizuotas pasitarimas – diskusija su Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos darbuotojais dėl klausimų, susijusių su nepilnamečių, kuriems laisvės atėmimo bausmės vykdymas atidėtas, elgesio kontrole, jeigu teismas jiems leidžia išvykti gyventi už Lietuvos Respublikos ribų. Kartą per ketvirtį organizuoti pareigūnų, vykdančių adaptuotas elgesio korekcijos programas „Tik tu ir aš“ ir „Equip“,

susitikimai ir aptarta kaip efektyviau vykdyti šias programas. Kalėjimų departamente 2010-03-24 organizuotas regionų direktorių pavaduotojų, didžiųjų miestų pataisos inspekcijų viršininkų ir kai kurių kitų teritorinių pataisos inspekcijų vadovų pasitarimas aktualiais tarnybinės veiklos klausimais. 2010-03-26 organizuotas susitikimas su Panevėžio miesto apylinkės teismo vadovybe ir aptarti bausmių, nesusijusių su laisvės atėmimo taikymo bei vykdymo klausimai. 2010 m. balandžio 15 – 16 d. Kalėjimų departamente ir jam pavaldžiose Vilniaus regiono PI ir Kauno regiono PI lankėsi Latvijos probacijos tarnybos vadovybė, buvo dalijamasi teigiama patirtimi, organizuojant ir vykdant bausmes, nesusijusias su laisvės atėmimu. 2010 m. gegužės 3 – 21 d. organizuota prevencinė priemonė „Teistų asmenų priežiūra 2010“. 2010 m. birželio 17 – 18 d. Kalėjimų departamento Pataisos inspekcijų ir probacijos skyrius organizavo pažintinį žygį pataisos inspekcijų įskaitoje esantiems nepilnamečiams po Panevėžio regiono apylinkes. 2010 m. rugsėjo 9 – 10 d. organizuoti mokymai pareigūnams, dirbantiems su nepilnamečiais, pagal Nepilnamečių justicijos programą, kuriuose dalyvavo ir Latvijos probacijos tarnybos darbuotojai. 2010 m. lapkričio 9 – 11 d. dalyvauta Panevėžio regiono PI vykdomo projekto „Nepilnamečių probacija: Lietuvos, Rusijos, Gruzijos ir Moldovos patirtys“ (finansuoto Amerikos Atviro Visuomenės Instituto) veiklose ir apskrito stalo diskusijoje bei skaitytas pranešimas ir dalintasi patirtimi su Rusijos, Gruzijos ir Moldovos valstybių atstovais. 2010 m. lapkričio 4 – 5 d. ir 2010 m. lapkričio 25 – 26 d. organizuoti Kalėjimų departamento pavaldžių įstaigų pareigūnų mokymai dirbti su pakartotinio nusikalstamumo rizikos vertinimo metodika „OASys“. Kalėjimų departamento Pataisos inspekcijų ir probacijos skyrius kartu su Kalėjimų departamento Socialinės rehabilitacijos skyriumi ir VŠĮ „Globali iniciatyva psichiatrijoje“ parengė Nuteistųjų mąstymo ir elgesio korekcijos programų diegimo ir plėtros Lietuvos bausmių vykdymo sistemoje aprašą, kuris 2010-12-13 patvirtintas Kalėjimų departamento direktoriaus įsakymu Nr. V-315. 2010-12-16 Kalėjimų departamente organizuoti pažangiausio nepilnamečio, esančio pataisos inspekcijų įskaitoje, rinkimai. Vykdytos Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamame projekte „Pataisos inspekcijų darbo kokybės tobulinimas, organizuojant nuteistųjų, kuriems laisvės atėmimo bausmės vykdymas atidėtas, ir grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų reintegraciją į darbo rinką“ Nr. VP1-1.3-SADM-02-K-01-087, kurio partneriais yra visos Kalėjimų departamento regionų PI, numatytos priemonės. Taip pat prisidėta vykdant projektą PRISONIS, finansuojamą Lietuvos Respublikos ir Norvegijos finansinių mechanizmų, kurio pasėkoje pereinama prie elektroninių nuteistųjų asmens bylų formavimo.

Apibendrinus PI tarnybinės veiklos rezultatus per 2010 m. galima teigti, kad Probacijos tarnybos tinkamai užtikrina teismo nuosprendžių (nutarčių) vykdymą ir prisideda prie visuomenės saugumo užtikrinimo (Probacijos tarnybų įskaitoje buvusiems asmenims pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius nuo 9,0 proc. per 2009 metus sumažėjo iki 8,5 proc. per 2010 metus, o dirbančių nuteistųjų skaičius per metus padidėjo nuo 20,2 proc. iki 22, 4 proc.). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, regionų pataisos inspekcijų direktoriai vykdant 2011 metais Probacijos tarnybų tarnybines veiklas, prioritetus turėtų skirti pakartotinio nusikalstamumo rizikos vertinimo metodikos „OASys“ taikymui ir specialistų (Probacijos tarnybų pareigūnų) apmokymui dirbti su metodika „OASys“, vykdyto projekto PRISONIS tęstinumui užtikrinti (elektroninam nuteistųjų asmens bylų formavimui) bei aktyvesniam bendruomenės (ypač nevyriausybinų organizacijų ir savanorių) įtraukimui į nuteistųjų pataisos procesą.
